

Jerzy Jan Pilecki (1908-1981), poznański dermatolog i wenerolog, brat żołnierza wyklętego Witolda Pileckiego

Jerzy Jan Pilecki (1908-1981), a Poznan dermatologist
and venereologist, the brother of the cursed soldier Witold Pilecki

Anita Magowska

ORCID: 0000-0002-6046-3993

Poznań

Streszczenie: Artykuł przedstawia życie i działalność lekarską Jerzego Pileckiego (1908-1981), poznańskiego dermatologa i wenerologa. Na jego losy wpływał fakt, że był bratem rotmistrza Witolda Pileckiego (1901-1948), organizatora Tajnej Armii Polskiej, ruchu oporu w KL Auschwitz, a po zakończeniu II wojny światowej antykomunistycznego podziemia, którego powiązanie z Moskwą władze Polski skazały na karę śmierci. Jerzy Pilecki rozpoczął studia lekarskie w Wilnie, gdzie odbył przeszkolenie wojskowe, a ukończył w Poznaniu. Podczas II wojny światowej służył w 77. pułku piechoty AK Okręgu Nowogródzkiego. W czasie haniebnego procesu wytoczonego bratu przez władze komunistyczne ukrywał się. Po studiach pracował w Klinice Dermatologicznej Akademii Medycznej w Poznaniu, następnie w poradniach chorób skórnych i wenerycznych okresowo powiązanych ze szpitalem przy ul. Lutyckiej w tym mieście. Był cenionym dermatologiem i wenerologiem.

Abstract: The article presents the life and medical activity of Jerzy Pilecki (1908-1981), a Poznan dermatologist and venereologist. He was the brother of Captain Witold Pilecki (1901-1948), the cursed soldier, one of the most representative figures of the post-war anti-communist underground in Poland. Jerzy began his medical studies in Vilnius (in the interwar period in Poland, today in Lithuania) and completed in Poznan. During World War II, he served in the 77th Infantry Regiment of the Home Army in the Nowogródek District. During the disgraceful political trial against his brother, Jerzy was in hiding. After graduation, he worked at the Dermatology Clinic of the Medical University in Poznan, then in the clinics of skin and venereal diseases in the same town. He was a respected dermatologist and venereologist.

Słowa kluczowe: historia dermatologii, historia wenerologii, podziemie antykomunistyczne, Jerzy Pilecki, Witold Pilecki

Keywords: history of dermatology, history of venereology, anti-communist underground, Jerzy Pilecki, Witold Pilecki

Wprowadzenie

„Najmłodszy z rodzeństwa taty, Jerzy, też nie utrwalił się w moich wspomnieniach związanych z majątkiem w Sukurczach. On się cały czas kształcił, więc był na stacjach w Wilnie. Studiował medycynę” – pisał o swoim stryju Jerzym syn rotmistrza Witolda Pileckiego, Andrzej¹. Nie było prawdą, że Jerzy Jan Pilecki (1908-1981) nie przyjeżdżał do majątku będącego jedyną pozostałością przedrozbiorowych dóbr ziemskich Leliwa-Pileckich. Od 1934 r. miał do tego szczególne powody, ponieważ został wtedy jego współwłaścicielem.

O losach Jerzego Pileckiego niewiele wiadomo, ponieważ latami starał się ukryć swoją tożsamość. Ubiegając się o zatrudnienie w Akademii Medycznej w Poznaniu, deklarował pochodzenie urzędnicze, wskazywał, że przed wojną jego brat Józef pracował jako urzędnik w magistracie, siostra Wanda Janina, prowadziła gospodarstwo domowe, siostra Franciszka była nauczycielką ludową, natomiast podczas okupacji wszyscy zaginęli. Wyjaśniał, że w tym czasie starał się uniknąć prześladowania i wywiezienia na roboty, pracując „przez kilka lat zatrudniony prywatnie u doktora medycyny prof. farmakologii Ruebenbauera w Białej Wacie”. Henryk Ruebenbauer zmarł w 1944 r., dlatego informacji tych nie można było zweryfikować².

Spośród autorów książek poświęconych rotmistrzowi kawalerii Witoldowi Pileckiemu tylko Krzysztof Tracki wspominał o jego młodszym bracie, choć mylnie podał jego rok urodzenia³. Celem artykułu jest wypełnienie tej luki i odtworzenie biografii Jerzego Pileckiego na podstawie jego akt przechowywanych w Archiwum Szpitala Wojewódzkiego w Poznaniu, Archiwum Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu i Centralnym Archiwum Wojskowym.

Młodość w Karelii i na ziemiach zabranych

Jerzy Jan Pilecki urodził się 15 października 1908 r.⁴ w Ołońcu w kraju Karelia na północy Rosji jako jedno z pięciorga dzieci Juliana, absolwenta Instytutu Leśnego w Petersburgu, i Ludwiki z Osiecimskich. Był wnukiem Józefa Pileckiego, który za udział w powstaniu styczniowym został ukarany przez władze carskie konfiskatą majątku na Nowogródczyźnie. Rodzeństwem Jerzego byli: Maria (1898 Petersburg – 1991 Koszalin), Józef (1900-1905), Witold (1901-1948) i Wanda (1907-2020)⁵. W grudniu 1908 r. ksiądz Juwenalis Jaźwiec ochrzcił go w kościele św. Katarzyny w Petersburgu. Jego rodzicami chrzestnymi zostali Waclaw (syn Waclawa) Giedrojc i Anna (córka Aleksandra) Nikołajewa, rodowita Rosjanka. Świadcami chrztu byli

¹ A. Pilecki. Śladami mojego taty. Z Andrzejem Pileckim rozmawiają Mirosław Krzyszkowski i Bogdan Wasztyl. Kraków, 2015, s. 35.

² Archiwum Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu (dalej: AUMP), DSP.P/120/115, Pilecki Jerzy. Ankieta personalna.

³ K. Tracki, Młodość Witolda Pileckiego. Warszawa, 2014.

⁴ K. Tracki mylnie podał, że Jerzy Pilecki urodził się w 1910 r.

⁵ K. Tracki, Młodość Witolda..., s. 45.

natomiast Ludwika i Mateusz Puciłowscy, przedstawiciele polskiej rodziny od co najmniej dwóch pokoleń osiadłej w Karelii⁶. Osoby te tworzyły krąg przyjaciół rodziców Jerzego⁷.

Aby uniknąć rusyfikacji dzieci, w 1909 r. Ludwika przeniosła się z nimi do Wilna, podczas gdy Julian nadal pozostał w Ołońcu⁸. Latem 1915 r., wobec zbliżania się wojsk niemieckich, Ludwika z dziećmi opuściła Wilno i udała się do krewnych w Hawryłkowie na Mohylewsczyźnie. W pobliskiej miejscowości Orzeł starsze dzieci kontynuowały naukę w szkole, a Jerzy ją rozpoczął. Kiedy wybuchła rewolucja bolszewicka i oddziały rosyjskich żołdaków zaczęły pojawiać się na Mohylewsczyźnie, życie rodziny było ponownie zagrożone. W 1918 r. pozbawiona środków do życia Ludwika zamierzała wrócić wraz z dziećmi do okupowanego przez Niemców Wilna, ale ostatecznie skierowała się do należącego do jej teściowej, Flawii Żurawskiej, majątku Sukurcze koło Lidy. Tam Jerzy przeżył czas walk o Wilno, w których jego starszy brat Witold uczestniczył jako żołnierz oddziałów Samoobrony Wileńskiej, potem przekształconych w Dywizjon Jazdy Wileńskiej, a w 1919 r. przeorganizowanym w 13. Pułk Ułanów⁹.

Wczesną jesienią 1919 r. Jerzy przyjechał wraz z rodzicami i dwójką rodzeństwa do Wilna. Zamieszkali na Zarzeczcu 11, gdzie przebywała schorowana i wymagająca ich opieki Flawia Żurawska. Wkrótce dołączył do nich Witold¹⁰. Zbliżająca się nawała bolszewicka skłoniła Pileckich do opuszczenia miasta i wymarszu w kierunku stolicy. Niebawem Ludwika utraciła kontakt z mężem, a kiedy zdecydowała się wrócić do Sukurcz, zastała go tam wraz z Jerzym. Majątek został obrabowany najpierw przez żołnierzy niemieckich, potem rosyjskich i okoliczną, podjudzaną przez bolszewików ludność¹¹.

W 1921 r., w przeddzień potężnego kryzysu ekonomicznego, Julian Pilecki wydzierżawił Sukurcze na bardzo niekorzystnych warunkach, a sam wraz z rodziną przeniósł się do Wilna. Zamieszkali w dwupokojowym mieszkaniu przy Skopówce nr 7, ledwo wegetując, a niekiedy korzystając z kuchni prowadzonej przez instytucję dobroczynną¹².

Wileńskie lata

Pozostając w tak trudnych warunkach materialnych, w 1922 r. Jerzy rozpoczął naukę w Gimnazjum Matematyczno-Przyrodniczym im. Joachima Lelewela w Wilnie. Ukończył je w 1928 r.¹³ (w powojennych życiorysach z nieznanymi przyczyn podawał

⁶ Tamże, s. 53.

⁷ Centralne Archiwum Wojskowe (dalej: CAW), Pilecki Jerzy AP 8604. Odpis z księgi metrykalnej chrzta w kościele św. Katarzyny w Petersburgu.

⁸ K. Pilecki, Był sens walki i sens śmierci. Bydgoszcz, 1998, s. 5.

⁹ Z. Pilecka-Obtułowicz, Mój ojciec. Wspomnienia. Warszawa, 2017, s. 17, 24-25.

¹⁰ K. Tracki, dz. cyt., s. 111.

¹¹ Tamże, s. 125.

¹² Tamże, s. 144.

¹³ CAW, Pilecki Jerzy AP 8604. Karta ewidencyjno-kwalifikacyjna.

Własnoręczny podpis właściciela książeczki

Jerzy Pilecki

UNIWERSYTET STEFANA BATOREGO
 L. 5583
 Ciąg dalszy
 Sekretarz Wydz. Lek. U. S. B.
KSIĄŻECZKA LEGITYMACYJNA
 Nazwisko *Pilecki*
 Imię *Jerzy-Jan.*
 Rodem z *Otoniec.*
 Student Wydziału *Lekarski*

UNIWERSYTET STEFANA BATOREGO
 Wydział *Lekarski* Trymestr *10.* Semestr

Nazwisko wykładowego	Tytuł wykładu, ćwiczeń lub seminar.	Liczba godzin	Potwierdzenie kwestora o dokonanych wpisach i opłatach
Prof. Dr. Adam Szoszk.	Seminarium Historii Filozofii Medycyny	2	
Prof. Dr. Januszewicz	Klinika Chorob wewnętrznych	6	
"	Encefalia w zakresie badań klin. chor. wron.	6	
Prof. Dr. Michejda	Klinika chirurgiczna i ortopedia	65	
Prof. Dr. Bujak	Klinika pediatria	4	
"	Encefalia z pediatrii	5	
Dr. Marynowski	Anatomia i fizjologia dziecka	1	
Prof. Dr. Paulas	Klinika dermatologia	4	
"	Encefalia z dermatologii	2	

UNIWERSYTET STEFANA BATOREGO L. 5583
 IV kurs Rok akademicki 1938/39.

Potwierdzenie zgłoszenia się studenta (nomen receiptum)	Poświadczenie profesora (kollokwia, egzaminy i t. p.)	U W A G I
<i>S. Wronski</i>		
<i>Januszewicz</i>	<i>Januszewicz</i>	
<i>Michejda</i>	<i>Michejda</i>	
<i>Bujak</i>	<i>Bujak</i>	
<i>Marynowski</i>	<i>Marynowski</i>	
<i>Paulas</i>	<i>Paulas</i>	
		Potwierdzenie trymestru — semestru
		t. cz. Dziekan

1930 r.), jednak nie od razu mógł rozpocząć wymarzone studia lekarskie¹⁴. Po latach napisał:

Ponieważ w roku tym (jak wspomniano, wskazywał na 1930 r.) na wydziały lekarskie bez znajomości języka łacińskiego już nie przyjmowano – wstąpiłem na Wydz. Matematyczno-Przyrodniczy U.[niwersytetu] S.[tefana] B.[atrego], a w rok po tym złożyłem jako eksternista dodatkowy egzamin maturalny z języka łacińskiego przy Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego. Z powodu niepomyślnego zbiegu terminów egzaminacyjnych w Kuratorium i na Uniwersytecie oraz niekorzystnych okoliczności rodzinnych, nie mogłem jeszcze być przyjęty na Wydz. Lekarski i pozostawałem przez trzy lata na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym U.S.B., obierając za tymczasowy kierunek studiów chemię i zarabkowałem na utrzymanie¹⁵.

W 1929 r. jako student chemii USB wstąpił do właśnie reaktywowanej Legii Akademickiej, organizacji przysposobienia wojskowego słuchaczy szkół wyższych. Predyspozycje do służby wojskowej sprawiły, że został szefem kompanii¹⁶. W tym okresie często odwiedzał starszego brata i jego rodzinę w pobliskich Sukurczach, a 15 sierpnia 1933 r. został ojcem chrzestnym córki Witolda, Zofii Matyldy¹⁷. Rok później Ludwika Pilecka dokonała podziału notarialnego Sukurcz. Witold jako bardziej zaangażowany w zarządzanie majątkiem otrzymał sto hektarów, a Jerzy kilkadziesiąt. Swoje części otrzymały też ich siostry, Maria i Wanda¹⁸.

W 1933 r. Jerzy zdał wstępne egzaminy konkursowe na Wydział Lekarski, ale studiował tylko przez trymestr, bo musiał:

się poddać dwukrotnej operacji [ropnia odzębnego pod żuchwą i na szyi, szczękoscisk, dławotwanie żuchwy i usuwanie kilku zębów – to podał w jednym z życiorysów], a następnie korzystać z urlopu zdrowotnego. Studiować nieprzerwanie przed wojną na Wydz. Lek. U.S.B. zacząłem w roku ak. 1934/35. W chwili wybuchu wojny w r. 1939 miałem zaliczone 4 lata studiów na Wydz. Lekarskim¹⁹.

Ze zrozumiałych względów Jerzy Pilecki ukrywał, że studia przerwał, ponieważ 18 września 1933 r. zgłosił się na Dywizyjny Kurs Podchorążych Rezerwy w 5. pułku piechoty Legionów w Wilnie, który 17 czerwca roku następnego ukończył z wynikiem dobrym. Dowódca, kapitan Aleksander Romiszewski, dostrzegł w nim wiele zalet:

Charakter zrównoważony – dodatni. Inteligencja duża. Sumienny. Bardzo obowiązkowy. Pracowity. Lojalny. Energia przeciętna, jednak stanowczy. Służbę traktuje poważnie. Dobrze orientuje się w sytuacjach bojowych. Ogólny poziom wiadomości wojskowych

---

¹⁴ AUMP, DWL/4210/334, Akta osobowe Jerzego Pileckiego. Życiorys z 25 listopada 1949 r.

¹⁵ AUMP, DSP.P/120/115, Pilecki Jerzy (001159/0307). Życiorys z 31 sierpnia 1950 r.

¹⁶ K. Pilecki, dz. cyt., s. 109-110. Legię Akademicką rozwiązano w sierpniu 1932 r., a ponownie reaktywowano w 1937 r.

¹⁷ K. Tracki, dz. cyt., s. 191.

¹⁸ Tamże, s. 192.

¹⁹ AUMP, DSP.P/120/115, Pilecki Jerzy. Życiorys z 31 sierpnia 1950 r.

– dobry. Jako dowódca plutonu strzeleckiego na manewrach dowodził dobrze, wyrażał zainteresowanie podwładnymi, sumiennie wykonywał polecenia. Pracował nad podniesieniem swego wykształcenia wojskowego²⁰.

W przekonaniu dowódcy batalionu, L. Lubicz-Niezabitowskiego, Jerzy nadawał się na dowódcę²¹. Kiedy po kilku dniach zgłosił się do 1. pułku piechoty Legionów, został przydzielony do 4. Kompanii jako dowódca plutonu strzeleckiego. Do rezerwy trafił w lipcu 1934 r. Odtąd co roku w miesiącach letnich odbywał ćwiczenia wojskowe²².

Nie od razu wznowił studia lekarskie. Prawdopodobnie wyjechał do Sukurcz i pomagał bratu w prowadzeniu przejętego w złym stanie folwarku. Grono nauczające Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Stefana Batorego składało się z wybitnych przedstawicieli nauk medycznych. W indeksie Jerzego Pileckiego utrwalone zostały nie tylko ich nazwiska, ale i nazwy oraz wymiar czasowy przedmiotów, których uczyli. Warto je przypomnieć, bo program studiów lekarskich na poszczególnych uniwersytetach różnił się. Zajęcia prowadzili: prof. Stanisław Hiller (histologia szczegółowa i embriologia szczegółowa – 5 trymestr, ćwiczenia z histologii szczegółowej – 6 trymestr), prof. Michał Rejcher (anatomia, antropologia, prosektorium – 5 trymestr, anatomia opisowa, ćwiczenia z mózgowia – 6 trymestr, anatomia topograficzna – 9 trymestr), prof. Marian Eiger (fizjologia, demonstracja z fizjologii – 5 trymestr, fizjologia, ćwiczenia i demonstracje z fizjologii – 6 trymestr), prof. Jan Dembowski (biologia ogólna – 5 i 6 trymestr), prof. Włodzimierz Mozołowski (chemia fizjologiczna – 5 i 6 trymestr, ćwiczenia z chemii fizjologicznej – 5 trymestr), doc. Stefan Bagiński (cytologia szczegółowa – 6 trymestr), prof. Kazimierz Pelczar (patologia ogólna, ćwiczenia i demonstracje bakteriologiczne – 7 trymestr; patologia ogólna, ćwiczenia z patologii – 8 i 9 trymestr, bakteriologia – 8 trymestr, nowotwory złośliwe – 10 trymestr, choroby z alergii – 11, 12 trymestr), doc. Stanisław Mahrburg (anatomia patologiczna, ćwiczenia z anatomii patologicznej – 7, 8, 9 trymestr, ćwiczenia z histopatologii – 8, 9 trymestr, ćwiczenia z histopatologii – 10 trymestr), prof. Kornel Michejda (chirurgia ogólna – 7 i 8 trymestr, kurs operacyjny 9 trymestr, klinika chirurgiczna z ortopedią – 10, 11, 12, 13 trymestr), prof. Emil Leyko (farmakologia – 7 i 9 trymestr, toksykologia – 7 trymestr, ćwiczenia z farmakologii – 8 trymestr, receptura – 9 trymestr), doc. Aleksander Januskiewicz (rentgenologia ogólna i ćwiczenia – 7 trymestr, wykłady i ćwiczenia w zakresie badań kliniki wewnętrznej – 8, 9, 10, 11, 12, 13 trymestr), doc. C. Czarnowski (fizjologiczne podstawy wychowania fizycznego – 7, 8, 9 trymestr, klinika otorynolaryngologiczna i ćwiczenia z kliniki otorynolaryngologicznej – 13 trymestr), Stanisław prof. Legeżyński (bakteriologia, ćwiczenia z bakteriologii – 9 trymestr), prof. Adam Wrzosek (seminarium historii i filozofii medycyny – 10 trymestr), prof. Władysław Bujak (klinika pediatryczna – 10, 11, 12 trymestr, ćwiczenia z pediatrii – 10 trymestr), dr Marynowska (anatomia i fizjologia dziecka – 10 trymestr), prof. Tade-

²⁰ CAW, Pilecki Jerzy AP 8604. Roczna lista kwalifikacyjna za rok 1938.

²¹ Tamże.

²² Tamże.

usz Pawlas (klinika dermatologiczna, ćwiczenia z dermatologii – 10, 11, 12 trymestr), prof. Władysław Jakowicki (klinika położniczo-ginekologiczna – 11, 12, 13 trymestr; jako student IV roku Jerzy Pilecki odrobił też tygodniowy internat), doc. Miennicki (gruźlica skóry – 11, 12 trymestr), doc. Zaleski (ćwiczenia z histologii normalnej i patologii narządu rodnej kobiety – 11 trymestr, operacje położnicze – 12, 13 trymestr), prof. Włodzimierz Godłowski (klinika neurologiczna i psychiatryczna, ćwiczenia z neurologii – 13 trymestr), dr Rodziewiczowa (higiena, ćwiczenia z higieny – 13 trymestr).

Jerzy osiągał słabe wyniki w nauce, co wynikało z jego trudnej sytuacji materialnej i konieczności zarabiania na utrzymanie. Egzamin z fizyki, chemii organicznej, anatomii opisowej, fizjologii, chemii fizjologicznej i biologii zdał na dostatecznie, tylko histologię zaliczył na dobry²³. Nie zdołał ukończyć studiów przed wybuchem II wojny światowej.

W grudniu 1940 r. miałem zaliczony jeszcze 1szy trymestr V roku studiów na Wydziale Lekarskim U.S.B., a więc w sumie 13 trymestrów. Na tym me studia zostały przerwane na kilka lat z powodu zamknięcia przez Władze Litewskie Wydziału Lekarskiego U.S.B. i na skutek dalszych ogólnych wypadków wojennych²⁴.

Kiedy zamknięto Uniwersytet Stefana Batorego, jego brat Witold był zaangażowany w działalność kontrwywiadu Komendy Głównej Związku Walki Zbrojnej. Nieznany jest czas i okoliczności, w których Jerzy jako porucznik „Artur” objął dowództwo oddziału partyzanckiego 321, należącego do 3. Kompanii VI Batalionu 77. pułku piechoty Armii Krajowej Okręgu Nowogródzkiego, a kwaterującego w rejonach Jewsiewicze i Bieńkiewicze. Pułk ten powstał niewiele wcześniej, bo na początku 1944 r. w ramach – prawdopodobnie według koncepcji Witolda Pileckiego – odtwarzania partyzantami Okręgu Nowogródek składu jednostek Wojska Polskiego sprzed wybuchu II wojny światowej. Oddział „Artura” walczył z Niemcami oraz bandami i oddziałami bolszewickimi. Znana jest tylko jedna akcja, w której oddział ten uczestniczył samodzielnie. 22 kwietnia 1944 r. w zasadzce pod Bastunami na szosie z Werenowa do Lidy oddział „Artura” ostrzelał kolumnę 15 ciężarówek niemieckich z zaopatrzeniem, co pozwoliło zdobyć broń i żywność. Nikt nie zginął²⁵.

7 lipca 1944 r. 77. pułk piechoty AK Okręgu Nowogródzkiego uczestniczył w Operacji „Ostra Brama”, której celem było zdobycie Wilna przed Armią Czerwoną, a która zakończyła się niepowodzeniem. Rosjanie internowali część żołnierzy AK, podczas gdy innym udało się ukryć i z fałszywymi dokumentami przedostać do Polski. Z lat kresowej i wojennej młodości Jerzemu Pileckiemu pozostała dobra znajomość języków: rosyjskiego, białoruskiego i niemieckiego²⁶.

---

²³ AUMP, DWL/4210/334, Pilecki Jerzy. Indeks studenta USB.

²⁴ AUMP, DSP.P/120/115, Pilecki Jerzy. Życiorys z 31 sierpnia 1950 r.

²⁵ Radosław „Butryk” Butryński, Polska Podziemna. Kedyw Okręgu Nowogródek AK, <<http://www.dws-xip.pl/PW/formacje/pw2067a.html>>, dostęp: 14 stycznia 2022 r.

²⁶ K. Pilecki, dz. cyt., s. 109-110.

Studia w Poznaniu

Na tzw. ziemie odzyskane przybył pod przybranym nazwiskiem Antoniego Śmięgielskiego. Zamieszkał w Świebodzinie u znajomych o tym nazwisku, a potem w Szamotułach²⁷. Jesienią 1945 r. przeniósł się do Poznania, by pod swoim nazwiskiem dokończyć studia lekarskie. 23 października 1945 r. złożył stosowne podanie na ręce ówczesnego dziekana Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego prof. Tadeusza Kurkiewicza. Studentów-wysiedleńców z Kresów było wtedy na medycynie wielu. Dziekan wyraził zgodę.

Do końca roku akademickiego Jerzy zaliczył wszystkie przewidziane programem zajęcia poza internatem z położnictwa, który wcześniej odrobił na USB u prof. Jakowickiego, co poświadczyli jego znajomi ze studiów w Wilnie, Józef Koszarski i Ludwik Kamiński. O czasach wileńskich przypominali mu nie tylko koledzy, ale i prof. Adam Wrzosek, którego znał jako wykładowcę historii i filozofii medycyny, a w Poznaniu poznał też jako prowadzącego zajęcia z logiki medycyny i etyki lekarskiej²⁸.

Sytuacja Jerzego zdawała się stabilizować, gdy Oddział Wojewódzki Państwowego Urzędu Repatriacyjnego w Poznaniu wydał mu na prawdziwe nazwisko zaświadczenie, że jest Polakiem i posiada obywatelstwo polskie²⁹. Niestety jesienią 1946 r. jego jeżyckie mieszkanie zaczęły nachodzić funkcjonariusze Służby Bezpieczeństwa. Jerzy natychmiast rzucił studia i wyjechał do Stupi Wielkiej, gdzie znalazł schronienie u Janiny Giec, kuzynki Tadeusza Gieca, swego szwagra (męża Wandy). Po pewnym czasie wrócił do Poznania i ukrywał się u Swianiewiczów i Staniewiczów, znajomych z czasów wileńskich. Przez cały ten okres ubecy nachodzili jego poznańskie mieszkanie³⁰.

8 maja 1947 r. funkcjonariusze Urzędu Bezpieczeństwa aresztowali Witolda Pileckiego i osoby z nim współpracujące na rzecz rządu RP na emigracji, w tym studentkę III roku medycyny Uniwersytetu Poznańskiego Stanisławę ze Skłodowskich Płużańska, żonę Tadeusza Płużańskiego³¹. Oskarżony o działalność szpiegowską Witold Pilecki, twórca Tajnej Armii Polskiej i ruchu oporu w KL Auschwitz, uczestnik powstania warszawskiego, jeńiec obozów Lamsdorf i Murnau, przywódca podziemia antykomunistycznego, został skazany przez Rejonowy Sąd Wojskowy w Warszawie na karę śmierci. Na karę śmierci skazani zostali także Maria Szelałowska i Tadeusz Płużański, ale dzięki skardze rewizyjnej ich wyroki złagodzano. Wyrok na Witoldzie wykonano 25 maja 1948 r. w więzieniu na Rakowieckiej w Warszawie³².

Pokazowy proces był relacjonowany przez prasę, więc Jerzy wiedział, co się dzieje z jego bratem. Dopiero jesienią 1948 r. zdecydował o kontynuowaniu studiów lekarskich. Zgłosił się do prof. Jana Roguskiego, znanego ze związków z Państwem Podziemnym i sprawowania opieki lekarskiej nad przechodzącym rozległy zawał serca

²⁷ K. Pilecki, dz. cyt., s. 109-110.

²⁸ AUMP, DWL/4210/334, Pilecki Jerzy. Indeks studenta UP, książeczka legitymacyjna UP.

²⁹ AUMP, DWL/4210/334, Pilecki Jerzy. Podanie J. Pileckiego z 25 listopada 1949 r.

³⁰ K. Pilecki, dz. cyt., s. 109-110.

³¹ T. M. Płużański, Rotmistrz Pilecki i jego oprawcy. Biografia. Warszawa, 2015, s. 167.

³² K. Pilecki, dz. cyt., s. 123. W 1990 r. Sąd Najwyższy zrehabilitował Witolda Pileckiego.

3
L _____ Uniwersytet Poznański Wydział Lekarski Rok Akademicki 1945/46.

Nazwisko wykładowego	Tytuł wykładu (ćwiczeń lub semin.)	Liczba godzin	I Trymestr Poświadczenie wykładowego lub prowadz. ćwiczenia	Liczba godzin	II Trymestr Poświadczenie wykładowego lub prowadz. ćwiczenia	Liczba godzin	III Trymestr Poświadczenie wykładowego lub prowadz. ćwiczenia	Uwagi i potwierdzenia okresu naukowego
Prof. Dr. M. Kapuściński	Klinika chorób oczu.	3	Wklej	3	Wklej	3	Wklej	Poświadczenie o ukończeniu trymestru (semestr) 1945/46 na Dniach Wydziału Lekarskiego 15 października 1946 Dziekan Wydziału Lekarskiego J. Hoffmann
Prof. Dr. S. Engelstein	Medycyna sądowa	4	Wklej	4	Wklej	4	Wklej	
" " "	Epizootologia i Medycyna Sądowa	4	Wklej	4	Wklej	4	Wklej	
Dr. R. Szwarc	Choroby jamy ustnej, Stomatologia i Zab.	2	Wklej	2	Wklej	2	Wklej	
" " "	Choroby wrodzone i ustny aparat i zab.	2	Wklej	2	Wklej	2	Wklej	
Nowakowski prof. Dr.	Klinika chirurgiczna	5	Wklej	5	Wklej	5	Wklej	
" " "	Choroby wrodzone i zab. chirurgiczne	2	Wklej	2	Wklej	2	Wklej	
Prof. Dr. W. Gąbka	Hygiena ogólna	2	Wklej	2	Wklej	2	Wklej	
" " "	Choroby i higieny og.	4	Wklej	4	Wklej	4	Wklej	
Prof. Dr. Adam Wąssek	Logika medycyna i Etyka Lekarska	1	Wklej	1	Wklej	1	Wklej	

własnoręczny podpis

AKADEMIA MEDYCZNA
w Poznaniu

L. 1411/52

DYPLOM

Obywatel Pilecki Jerzy Jan

urodzon 7 dnia 15 m-ca październ. r. 1908
w Okońcu (Z.S.R.R.)

po odbyciu studiów na Wydziale Lekarskim w latach od r. 1928 do r. 1949 złożeniu przepisanych egzaminów otrzymał..... tytuł **lekarza**, stanowiący dowód ukończenia szkoły wyższej i uprawniający do ubiegania się o stopień kandydata nauk oraz o prawo wykonywania zawodu w myśl przepisów prawnych obowiązujących w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Poznań, dnia 15 1952 r.

DZIEKAN REKTOR

Wzór jednoraz. CWD. W-wa. Zam. Nr. 27601/41/III/2492 - Łak - 16.8.54 - D-5-25499 - 15.5' Piśm. kl. IV A1/80 2

Indeks i dyplom Jerzego Pileckiego z Uniwersytetu Poznańskiego
Źródło: Archiwum UMP

Edwardem Rydz-Śmigłym. W 1946 r. Roguski został odgórną decyzją przeniesiony z Uniwersytetu Warszawskiego na Uniwersytet Poznański, by objąć kierownictwo II Kliniki Chorób Wewnętrznych. Pilecki poprosił go o pomoc, bo w czerwcu 1946 r. nie zdażył uzyskać jego podpisu w indeksie, ani zdać kilkunastu egzaminów tak zwanej trzeciej grupy, a tym samym zaliczyć piątego – ostatniego – roku studiów. Profesor poradził mu, aby złożył podanie do Rady Wydziału Lekarskiego o zezwolenie na powtórne odrobienie ćwiczeń i powtarzanie piątego roku oraz wyjaśnił przyczyny przerwania studiów na dwa lata. Tak postąpił Jerzy Pilecki. W podaniu napisał:

Pozwolę sobie wyjaśnić, że sytuację taką wytworzyły wypadki zaszłe w mojej rodzinie, jak powrót krewnych z obozów w beznadziejnym stanie zdrowia, potrzeba zaopiekowania się nimi, ich choroby i śmierć. Musiałem wyjechać z Poznania. To mi przerwało pisanie pracy z odrobionych ćwiczeń i uniemożliwiło zgłoszenie się po podpis we właściwym czasie, jak również ubieganie się o absolutorium oraz dalsze uczenie się dla przygotowywania się do egzaminów. W sprawie tej zgłosiłem się do Pana Profesora Roguskiego, który polecił mi złożyć podanie do Rady Wydziałowej i obiecał przychyłność i niestawianie przeszkód ze swej strony³³.

Życzliwą decyzję Rady Wydziału uzyskał, powtórzył piąty rok wraz z internatami w klinikach i Szpitalu Miejskim, a także otrzymał brakujące zaliczenia. W dniu 25 listopada 1949 r., mając 41 lat, po trwających 19 lat (z przerwami na wypadki wojenne i ucieczkę przed ubekami) studiach lekarskich otrzymał absolutorium. Zobowiązał się, że zda brakujące egzaminy do końca 1951 r.³⁴ i podjął pracę w kierowanej przez prof. Adama Straszyńskiego Katedrze i Klinice Dermatologicznej Akademii Medycznej w Poznaniu. Egzaminy z przedmiotów klinicznych, jak neurologia, psychiatria, okulistyka, położnictwo, zdawał jednak dłużej, do 3 lipca 1952 r. Ocenę „dobry” otrzymał tylko z dermatologii i wenerologii oraz medycyny sądowej, pozostałe egzaminy zdał na „dostatecznie”³⁵.

W Klinice Dermatologicznej

W czasach, gdy Służba Bezpieczeństwa bacznie przyglądała się osobom podejmującym pracę na uczelni, szansą na zdobycie takiego zatrudnienia stała się Akcja „W”. Zapoczątkowana w 1948 r. akcja zwalczania chorób wenerycznych była obligatoryjnie koordynowana przez Klinikę Dermatologiczną Akademii Lekarskiej (wkrótce przemianowanej na Medyczną). Lekarze jednak nie garnęli się do dermatologii i wenerologii. Część etatów w Katedrze i Klinice Dermatologicznej Akademii pozostawała nieobsadzona. Z konieczności zatrudniano na nich absolwentów, którzy jeszcze nie dostali dyplomu, oraz studentów ostatnich lat, następnie uzyskując dla nich nakaz pracy. Wśród nich były osoby zatajające ziemiańskie pochodzenie, przynależność do Armii Krajowej i udział w partyzantce antybolszewickiej, takie jak: Jerzy Pilecki, Olga

³³ AUMP, DWL/4210/334, Pilecki Jerzy. Podanie J. Pileckiego z 13 grudnia 1948 r.

³⁴ AUMP, DSP.P/120/115, Pilecki Jerzy. Życiorys z 1 kwietnia 1951 r.

³⁵ AUMP, DWL/4210/334, Pilecki Jerzy. Protokoły egzaminacyjne.

KLINIKA DERMATOLOGICZNA
AKADEMII LEKARSKIEJ W POZNANIU
Dyrektor Kliniki:
Prof. Dr Adam Straszynski
POZNAN
ul. Przybyszewskiego 49
(Telefon: 63-12 i 63-03)

Poznań, dnia 5 września 1950

R.H.

L. dz. 2437/50.

Do
Ministerstwa Zdrowia
Departament Szkolnictwa i Nauki
przez
Dziekanat Akademii Medycznej w Poznaniu

Uprzejmie proszę o zamianowanie z dniem
1 września 1950 r.

Absolwenta med. **Jerzego Pileckiego**
młodszym asystentem bez dyplomu Kliniki Dermatologicznej Akad. Med.
w Poznaniu. *Pracuje on w klinice od 1. IX. 1950.*
Abs. Pilecki będzie opłacany według gr. 8 z niewykorzystanego etatu gr 7.

(Nadmieniam, że Klinika Dermatologiczna posiada w tej chwili dwa etaty asystenckie niewyzyskane z powodu braku kandydatów lekarzy i musi obecnie obsadzić już trzeci etat asystencki kandydatem bez dyplomu, któremu nie wolno powierzyć żadnej pracy odpowiedzialnej i który nie ma prawa podpisywania recept.

Taki nieprawidłowy stan utrudnia znacznie pracę kliniczną, dydaktyczną, oraz pracę w pięciu ośrodkach lecznictwa społecznego istniejących przy Klinice Dermatologicznej).

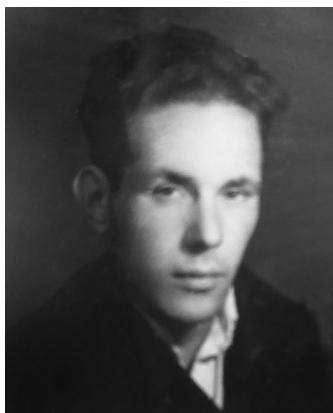
9 załączników

Adam Straszynski
Prof. Dr ADAM STRASZYŃSKI
Dyrektor Kliniki Dermatologicznej
Akademii Lekarskiej w Poznaniu
ul. Przybyszewskiego 49
Poznań

Kom. Krawf
Przybylski

R. W. Przybylski
Przybylski

13.9.50
Przybylski

Jan Priachin – okres studiów
Źródło: Archiwum UMP

Frezer i Jan Priachin (syn księżny Marii Jadwigi Druckiej-Lubeckiej i rosyjskiego oficera, z czasem organizator dermatologii w Białymstoku)³⁶.

Kierownikiem tej jednostki był prof. Adam Straszyński, lekarz, który podczas II wojny światowej wiele przeżył. Pochodził z Przemyśla, a studia lekarskie ukończył jako doktor wszech nauk lekarskich w 1919 r. w Krakowie. Jeszcze kiedy uczył się, został asystentem wolontariuszem kierowanej przez prof. Franciszka Krzyształowicza krakowskiej Kliniki Dermatologicznej. Wraz z nim w 1920 r. przeniósł się na Uniwersytet Warszawski, gdzie Krzyształowicz objął kierownictwo Kliniki Dermatologicznej. Gdy w 1933 r. zmarł prof. Adam Karwowski, dyrektor Kliniki Dermatologicznej Uniwersytetu Poznańskiego (dalej: UP), Straszyński najpierw jako zastępca profesora, a od 1934 r. jako profesor nadzwyczajny został jego następcą.

24 sierpnia 1939 r. Straszyński został powołany jako porucznik lekarz rezerwy do Armii Polskiej. Pracował w szpitalu okręgowym w Łodzi, a po inwazji Niemców w szpitalach wojennych w Równem i Kopyczyńcach. Po agresji Sowieców na Polskę został przez nich aresztowany i internowany w obozie w Kozielsku. W kwietniu 1940 r. cudem uniknął śmierci w dołach katyńskich, bo z niejasnych przyczyn (może był potrzebny z uwagi na specjalizację w wenerologii) został przewieziony do obozu w Griazowcu, a następnie został lekarzem Ambasady RP w Moskwie. Uwolniony w sierpniu 1941 r., po napaści Niemiec na Związek Sowiecki, dotarł do Kujbyszewa. Stąd został wezwany do Szkocji, by objął Katedrę Chorób Skórnych i Wenerycznych Polskiego Wydziału Lekarskiego w Edynburgu. Wydostał się poprzez Archangielsk i Murmańsk. Na początku 1946 r. zgłosił się do Konsulatu Generalnego RP w Londynie z zamiarem repatriacji do Polski. W kwietniu tego roku wrócił do Poznania na przedwojenne stanowisko³⁷.

Jego najważniejszym zadaniem stała się organizacja walki z epidemią chorób wenerycznych, prowadzona najpierw w Szpitalu Miejskim przy ul. Szkolnej, a potem w Państwowym Szpitalu Klinicznym nr 2 przy ul. Przybyszewskiego³⁸. Od 1949 r., zgodnie z ustawą o planowej gospodarce w Służbie Zdrowia, Katedra i Klinika Dermatologii UP działała również jako Wojewódzki Szpital dla pacjentów z chorobami skórnymi i wenerycznymi z województw poznańskiego i zielonogórskiego.

³⁶ Redakcja, *Wieczór wspomnień o dr. Janie Priachinie oraz promocja książki dr. wet. Jana Krupy. „Biuletyn OIL. Białystok, Łomża, Suwałki”* 2015, nr 1, s. 22, Olga Frezer, <<https://www.1944.pl/archiwum-historii-mowionej/olga-frezer,228.html>>, dostęp: 20 stycznia 2022 r.; Jan Priachin, <<http://www.sejm-wielki.pl/b/zi.3.86.a1a2>>, dostęp: 17.01.2022 r.

³⁷ CAW, Straszyński Adam, Kartoteka polskich jeńców wojennych; tamże, sygn.II.56.15797, Straszyński Adam.

³⁸ J. Bowszyc, Adam Franciszek Straszyński (1893-1973). *Dermatolog. [w:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985.* Red. J. Hasik, R. K. Meissner. Poznań, 1991, s. 294-295.

W Klinice Dermatologicznej były trzy wolne etaty, na które nie było chętnych. Dwa z nich prof. Straszyński obsadził studentami ostatnich lat studiów, o zatrudnienie na trzecim poprosił Jerzy Pilecki. W napisanym 31 sierpnia 1950 r. podaniu o zatrudnienie w Klinice Dermatologicznej, wskazał zgodnie z ówczesnymi zwyczajami udzielających referencji; byli to: wiceminister zdrowia dr med. Jerzy Sztachelski i prof. medycyny sądowej Siergiej Siengalewicz, obaj przed wojną związani z Uniwersytetem Stefana Batorego, a ponadto Włodzimierz Chwojko, asystent z Kliniki Dermatologicznej poznańskiej AM³⁹.

W dołączonym do podania życiorysie zataił przeszkolenie wojskowe w Wilnie, pisząc: „Po wyczerpaniu odroczeń i przesunięć terminu służby wojskowej zostałem w tym czasie przeniesiony do rezerwy jako szeregowiec z cenzusem”⁴⁰. Dwuletnią przerwę w studiach na UP usprawiedliwił „nieodpowiednimi warunkami życiowymi” i koniecznością zdobycia środków na utrzymanie. Wskazał przygodnych pracodawców. W październiku 1946 r. jednym z nich był Dom Rolniczo-Handlowy „Muszyński i Furmanowicz”, dla którego konwojował dwa wagony ziemniaków ze stacji Rakoniewice do Kopalni „Jadwiga” w Biskupicach Śląskich. Aby zyskać dowód na preferowaną przez władze polityczne postawę prospołeczną, w marcu i kwietniu 1950 r. bezinteresownie zastępował lekarza szkolnego w sześciu poznańskich szkołach podstawowych, a w lipcu został lekarzem Harcerskich Ogniw Kolonijnych Hufca Śródko – Poznań Wschód w Chociwelu i Marianowie pod Stargardem Szczecińskim⁴¹.

Z dniem 1 września 1950 r. Pilecki został mianowany przez Ministerstwo Zdrowia młodszym asystentem bez dyplomu Kliniki Dermatologicznej UP. Prof. Straszyński prawdopodobnie znał jego tajemnice, bo sporządził i uwiarygodnił podpisem odpis książeczki wojskowej Pileckiego. Wojskową przeszłość swego współpracownika zredukował do daty poboru (1929 R.K.U. Wilno), kategorii A i daty przeniesienia do rezerwy (2 grudnia 1949 r.). Posługiwanie się odpisem było bezpieczniejsze niż okazywanie książeczki⁴².

31 maja 1951 r. Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego skierował Jerzego Pileckiego do pracy w Zakładach im. J. Stalina w Poznaniu (potem: Zakłady im. Hipolita Cegielskiego), ale prof. Straszyńskiemu udało się zmienić ten nakaz, by pozostał w Klinice Dermatologicznej. Trzy miesiące później, w ramach zarządzanej odgórnie redukcji etatów asystenckich, Jerzy został zwolniony z pracy, ale prof. Straszyńskiemu ponownie udało się zatrzymać go w klinice, powierzając etat opłacany z dotacji Ministerstwa Zdrowia na prowadzenie „Akcji W”⁴³. We wrześniu 1952 r., gdy akcja utraciła impet, Jerzy Pilecki objął etat lekarza w przychodni dermatologicznej działającej przy Klinice Straszyńskiego w Państwowym Szpitalu Klinicznym przy

---

³⁹ AUMP, DSP.P/120/115, Pilecki Jerzy (001159/0307). Podanie J. Pileckiego z 31 sierpnia 1950 r.

⁴⁰ Tamże, życiorys z 31 sierpnia 1950 r.

⁴¹ Tamże, upoważnienie dla J. Pileckiego z 12 października 1946 r., życiorys J. Pileckiego z 1 kwietnia 1951 r.

⁴² Tamże, Pilecki Jerzy. Odpis książeczki wojskowej, podanie A. Straszyńskiego do Ministerstwa Zdrowia z 5 września 1950 r., świadectwo pracy J. Pileckiego z 19 kwietnia 1956 r.

⁴³ Tamże, świadectwo pracy J. Pileckiego z 18 kwietnia 1956 r.

Życiorys lek. Pileckiego Jerzego.

Urodzony 15. X. 1908 r. w Opatoku-Karłow X.S.R.R.

Gimnazjum, 2 kursy Wydz. Mat.-Przyr. - ukraińskim
w Kijowie, następnie po ukończeniu jęz. łaciń-
skiego przez stworzenie reż. dodatkowego egzaminu
maturalnego wstąpił na Wydział Lekarski
M.S.B. w Kijowie - studia - przerwał wybuch
II wojny światowej, ukraińskim je dopiero
po wojnie w Poznaniu, ukończył abso-
lutorium w m. XI. 1949 r. Ostatni egzamin
dyplomowy złożył 3. VII. 1952 r.

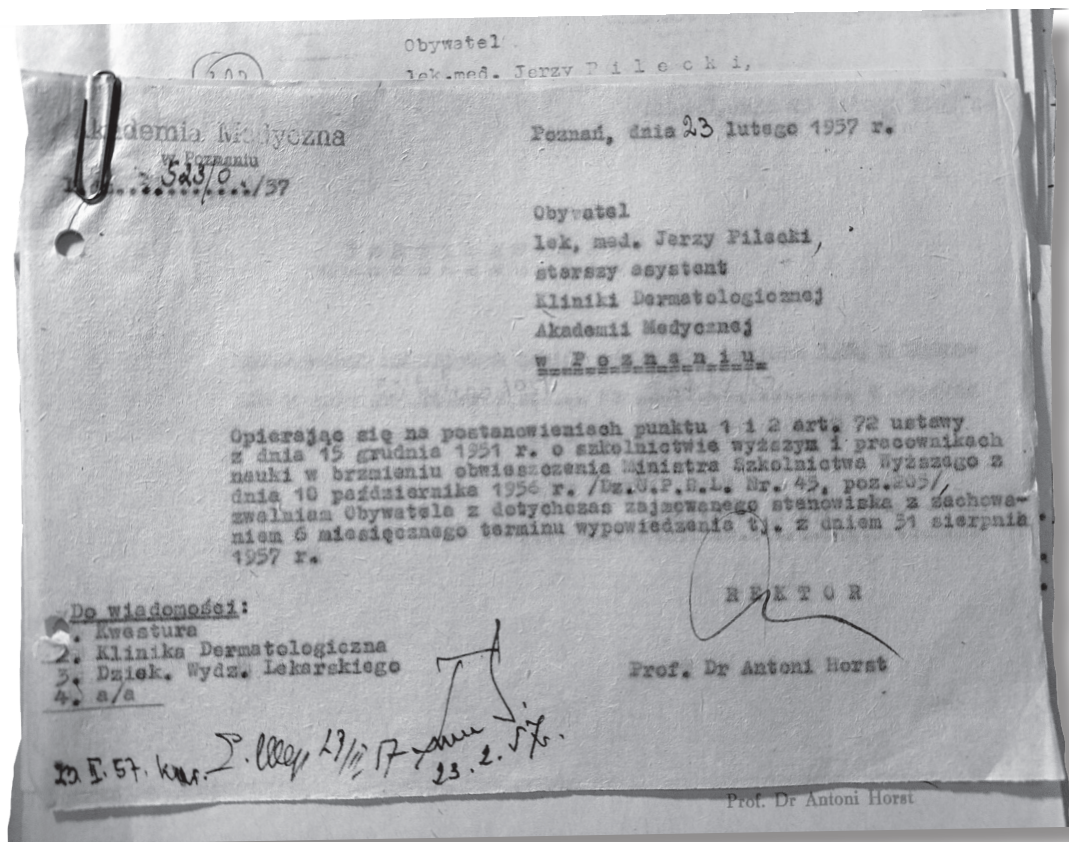
Od 1. IX. 1950 r. pracuje nieprerwanie
w Kl. Dermatologicznej - Józefkowo, jako
nr. asystent bez dypl., następnie -
jako lekarz Poradni Dermatologicznej

przy firmie Klinice, oraz na oddziałach
Od 1. III. 1954 r. - jestem kierownikiem oddziału w Oddziale Kobiecego.

28. XII. 1954 r. złożyłem specjalistyczny
egzamin Komisyjny z dermatowene-
rologji Istopnia.

Poznań, 21. XII. 1954 r.

J. Pilecki.

Pismo zwalniające z pracy Jerzego Pileckiego – 1957 r.

Źródło: Archiwum UMP

ul. Przybyszewskiego. 17 listopada 1954 r. Wydział Zdrowia Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu wydał mu prawo wykonywania zawodu.

15 stycznia 1955 r. decyzją prof. Roguskiego, ówczesnego rektora AM, Jerzy Pilecki zajął etat starszego asystenta. W świetle ówczesnych przepisów prawnych był to tytuł naukowy nadawany przez komisję kwalifikacyjną dla pomocniczych pracowników nauki, dlatego już następnego dnia prof. Straszyński przekazał stosowny wniosek dziekanowi Wydziału Lekarskiego prof. Antoniemu Horstowi⁴⁴. Sprawie jednak nie nadano biegu. Dwa lata później rektor Horst wykazał, że przez dwa lata Pilecki bezpodstawnie pobierał uposażenie starszego asystenta, choć takiego tytułu nie posiadał i zwolnił go z pracy z sześciomiesięcznym okresem wypowiedzenia, jako podstawę prawną wskazując punkty 1 i 2 art. 72 ustawy z 15 grudnia 1951 r. o szkolnictwie wyższym i pracownikach nauki (w brzmieniu obwieszczenia Ministerstwa Szkolnictwa

⁴⁴ Tamże, pismo rektora J. Roguskiego do J. Pileckiego z 4 lutego 1955 r.

Wyższego z 10 października 1956 r.). Do zwolnienia jednak i tym razem nie doszło. Jerzy Pilecki pracował w Klinice Dermatologicznej AM do 31 grudnia 1965 r. W okresie tego zatrudnienia uzyskał specjalizację pierwszego i drugiego stopnia z dermatologii i wenerologii⁴⁵, prowadził poradnię przykliniczną i pozostawał ordynatorem na przemian oddziałów kobiecego i męskiego. Ponadto wykonywał nakłucia łądzwiowe i pełnił obowiązki tzw. lekarza transfuzjonisty, który odpowiadał za przetaczanie krwi na obu oddziałach oraz za gospodarkę krwią konserwowaną i zestawy do transfuzji. Sprawozdania z tej pracy przekazywał co miesiąc Wojewódzkiej Stacji Krwiodawstwa. Z uczelni odszedł na własną prośbę⁴⁶.

W Wojewódzkiej Przychodni Skórno-Wenerologicznej

Od 1 maja 1954 r. Jerzy Pilecki dodatkowo pracował na pół etatu w Wojewódzkiej Przychodni Skórno-Wenerologicznej, od 1975 r. znajdującej się w strukturze Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego przy ul. Lutyckiej w Poznaniu. W latach 1966-1977 pracował na pełny etat. Najpierw przyjmował chorych w gabinecie, potem został kierownikiem centralnej kartoteki dla wenerycznie chorych i zastępcą kolejnych kierowników przychodni: Stanisława Andrzejewskiego, Szerszewskiego i Hipolita Rakowskiego, dobrze mu znanego asystenta Kliniki Dermatologicznej AM w Poznaniu. Był również wizytatorem terenowych poradni skórno-wenerologicznych województwa poznańskiego, rzeczoznawcą w sprawach rozwodowych osób wenerycznie chorych, który orzekał na rozprawach sądowych lub – częściej – korespondencyjnie, a wszystko to robił bezinteresownie. Cieszył się specyficznym zaufaniem pracodawców, którzy narzucali mu kolejne obowiązki, za które nie otrzymywał wynagrodzenia. Na przykład, w związku z zarządzeniem nr 59/77 Wojewody Poznańskiego z 24 sierpnia 1977 r. w sprawie ustalenia wojewódzkiego planu poboru w okresie jesiennym 1977 r., na wniosek lekarza wojewódzkiego został powołany do przeprowadzenia ekspertyz specjalistycznych w zakresie dermatologii i wenerologii dla Terenowych Komisji Poborowych we Wrześni⁴⁷.

Hipolit Rakowski – okres studiów
Źródło: Archiwum UMP

W latach 1965-1977 pracował dodatkowo w Poradni Dermatologicznej Zakładu Opieki Zdrowotnej i Socjalnej we Wrześni. W miarę możliwości aktualizował wiedzę lekarską. W 1972 r. ukończył kurs doskonalący „Wenerologia społeczna i kliniczna” zorganizowany w Instytucie Wenerologii AM w Warszawie, a w 1977 r., w którym przeszedł na emeryturę, kurs doskonalący „Wybrane zagadnienia z diagnostyki i te-

⁴⁵ Tamże, pismo J. Pileckiego do rektora AM z 6 lutego 1957 r., prośba J. Pileckiego o urlop dodatkowy.

⁴⁶ Archiwum Szpitala Wojewódzkiego w Poznaniu (dalej: ASW), DSP-1020, Jerzy Pilecki.

⁴⁷ Tamże.

rapii chorób skórnych i wenerycznych” zorganizowany przez WODKM w Poznaniu na podstawie programu Instytutu Chorób Układu Nerwowego i Narządów Zmysłów AM w Poznaniu.

Od 1950 r. należał do Związku Zawodowego Pracowników Służby Zdrowia (ZZPSZ) przy Państwowym Szpitalu Klinicznym nr 2, a od kolejnego roku do Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej. Przynależność do tych organizacji była postrzegana przez władze partyjne jako przejaw lojalności wobec ustroju. W 1954 r. z okazji dziesięciolecia Polski Ludowej otrzymał dyplom uznania za osiągnięte wyniki w pracy społecznej, podpisany przez rektora Jana Roguskiego i przewodniczącego Rady Miejscowej Związku Zawodowego Pracowników Służby Zdrowia (dalej: ZZPSZ) doc. Rafała Adamskiego. Z pracą na uczelni wiązała się przynależność Jerzego Pileckiego do Komisji dla Kontroli Społecznej oraz Komisji Akcji Sanitarno-Porządkowych przy Klinice Dermatologicznej.

W 1954 r. został członkiem poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego, przez następne dwa lata pełnił funkcję jego sekretarza, a potem członka Komisji Rewizyjnej. W 1969 r. zapisał się do Polskiego Czerwonego Krzyża. Od 1972 r. należał do Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Lekarskiego.

W 1974 r. na wniosek Hipolita Rakowskiego, kierownika Wojewódzkiej Przychodni Specjalistycznej, a ponadto aktywnego członka Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, przewodniczącego Rady Zakładowej ZZPSZ i pierwszego sekretarza podstawowej organizacji partyjnej w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym przy ul. Lutyckiej, otrzymał odznakę „Za wzorową pracę w służbie zdrowia”⁴⁸. W 1977 r. podczas akademii zorganizowanej z okazji 60-lecia rewolucji październikowej przez ten szpital wręczono mu dyplom uznania za wzorową i sumienną pracę zawodową, a w 1978 r. – zgodnie z ówczesną procedurą po uzyskaniu zgody Komitetu Wojewódzkiego PZPR – Złoty Krzyż Zasługi.

Jerzy Pilecki był uważany za pracownika wyjątkowo sumiennego, dokładnego i kreatywnego. Jego zasługą było zainicjowanie, zrealizowanie i zracjonalizowanie szybkich konsultacji zaocznych na podstawie dokumentacji chorych kiłowych województwa. Kiedy w końcu grudnia 1977 r. przechodził na emeryturę, podkreślano, że przez 27 lat nie opuścił żadnego dnia pracy z powodu choroby⁴⁹.

Prywatnie był mężem Antoniny (według ankiet personalnych małżeństwo zawarł po 1954 r.) i ojcem Krzysztofa. Przez wiele lat mieszkał przy ul. Dąbrowskiego. Zmarł 1 października 1981 r. w Koszalinie, gdzie mieszkała jego siostra Maria, emerytowana bibliotekarka. Został pochowany na cmentarzu Jeżyckim w Poznaniu. Na płycie nagrobnej rodzina umieściła informację, że tu spoczywa por. Jerzy Pilecki, „Artur”, dowódca 3. Kompanii VI Batalionu 77. Pułku Piechoty AK Okręgu Nowogrodzkiego⁵⁰.

---

⁴⁸ Tamże.

⁴⁹ Tamże; ASW, Kadry B-50, Protokoły oznaczeń (sic!), 1984 r. Opinia o Jerzym Pileckim z 11 listopada 1977 r., wniosek o odznaczenie Jerzego Pileckiego z 15 lutego 1978 r.

⁵⁰ K. Pilecki, dz. cyt., s. 111.

Bibliografia:

Źródła archiwalne:

Archiwum Szpitala Wojewódzkiego w Poznaniu:

DSP-1020, Jerzy Pilecki.

Kadry B-50, Protokoły oznaczeń (sic!), 1984 r. Opinia o Jerzym Pileckim z 11 listopada 1977 r., wniosek o odznaczenie Jerzego Pileckiego z 15 lutego 1978 r.

Archiwum Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu:

DSP.P/120/115, Pilecki Jerzy. Ankieta personalna, odpis książeczki wojskowej, pismo J. Pileckiego do rektora AM z 6 marca 1957 r., pismo rektora J. Roguskiego do J. Pileckiego z 4 lutego 1955 r., podanie A. Straszyńskiego do Ministerstwa Zdrowia z 5 września 1950 r., podanie J. Pileckiego z 31 sierpnia 1950 r., prośba J. Pileckiego o urlop dodatkowy, upoważnienie dla J. Pileckiego z 12 października 1946 r., świadectwo pracy J. Pileckiego z 19 kwietnia 1956 r., życiorys J. Pileckiego z 1 kwietnia 1951 r.
DWL.P/4210/334, Akta osobowe Jerzego Pileckiego. Indeks studenta USB, indeks studenta UP, książeczka legitymacyjna UP, podanie J. Pileckiego z 13 grudnia 1948 r., Podanie J. Pileckiego z 25 listopada 1949 r., protokoły egzaminacyjne, życiorysy z 25 listopada 1949 r. i 31 sierpnia 1950 r.

Centralne Archiwum Wojskowe:

Pilecki Jerzy AP 8604. Karta ewidencyjno-kwalifikacyjna, odpis z księgi metrykalnej chrztów w kościele św. Katarzyny w Petersburgu, roczna lista kwalifikacyjna za rok 1938.

Straszyński Adam, Kartoteka polskich jeńców wojennych; tamże, sygn.II.56.15797, Straszyński Adam.

Opracowania:

Bowszyc J., Adam Franciszek Straszyński (1893-1973). Dermatolog. [w:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. Red. J. Hasik, R. K. Meissner. Poznań, 1991, s. 294-295.

Pilecka-Obtułowicz Z., Mój ojciec. Wspomnienia. Warszawa, 2017.

Pilecki A.. Śladami mojego taty. Z Andrzejem Pileckim rozmawiają Mirosław Krzyszkowski i Bogdan Wasztyl. Kraków, 2015.

Pilecki K., Był sens walki i sens śmierci. Bydgoszcz, 1998.

Płużański T. M., Rotmistrz Pilecki i jego oprawcy. Biografia. Warszawa, 2015.

Redakcja, Wieczór wspomnień o dr. Janie Priachinie oraz promocja książki dr. wet. Jana Krupy. „Biuletyn OIL. Białystok, Łomża, Suwałki” 2015, nr 1, s. 22,

Tracki K., Młodość Witolda Pileckiego. Warszawa, 2014.

Netografia:

Jan Priachin, <<http://www.sejm-wielki.pl/b/zi.3.86.a1a2>>, dostęp: 17.01.2022 r.

Olga Frezer, <<https://www.1944.pl/archiwum-historii-mowionej/olga-frezer,228.html>>, dostęp: 20 stycznia 2022 r.

Radosław „Butryk” Butryński, Polska Podziemna. Kedyw Okręgu Nowogródek AK, <<http://www.dws-xip.pl/PW/formacje/pw2067a.html>>, dostęp: 14 stycznia 2022 r.